

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

MICHAEL
WOLFF

Foc și furie

În interiorul administrației Trump

Traducere din limba engleză și note
de Smaranda Nistor

 VELANT
CĂRȚI ÎNSEMNATE.

CUPRINS

Nota autorului.....	7
Prolog. Ailes și Bannon	11
Capitolul 1. Ziua alegerilor	23
Capitolul 2. Turnul Trump.....	39
Capitolul 3. Prima zi	70
Capitolul 4. Bannon	88
Capitolul 5. Jarvanka.....	110
Capitolul 6. Acasă.....	134
Capitolul 7. Rusia.....	150
Capitolul 8. Organigrama	170
Capitolul 9. CPAC	195
Capitolul 10. Goldman	215
Capitolul 11. Telefoane ascultate.....	228
Capitolul 12. Revocare și înlocuire.....	243
Capitolul 13. Bannon Agonistul.....	261
Capitolul 14. Celulă de criză.....	276
Capitolul 15. Presa.....	292
Capitolul 16. Comey	314
Capitolul 17. Peste hotare și acasă.....	331
Capitolul 18. Bannon redivivus.....	348
Capitolul 19. Care Mika?.....	365
Capitolul 20. McMaster și Scaramucci.....	387
Capitolul 21. Bannon și Scaramucci	403
Capitolul 22. Generalul Kelly	420
Epilog. Bannon și Trump	439
Mulțumiri.....	453
Indice	455

CAPITOLUL 1

ZIUA ALEGERILOR

In după-amiaza zilei de 8 noiembrie 2016, Kellyanne Conway – managerul de campanie al lui Donald Trump și personalitatea centrală, practic vedeta, Lumii lui Trump – s-a așezat comod în biroul ei de sticlă din Turnul Trump. Chiar până în ultimele săptămâni de competiție, cartierul general al campaniei lui Trump rămăsese un loc în permanentă agitație. Singurul lucru care să-l deosebească de birourile unei corporații obișnuite erau cele câteva afișe cu sloganuri ale Dreptei.

Conway era acum într-o stare de spirit remarcabil de exuberantă, având în vedere că se pregătea să trăiască experiența unei înfrângeri răsunătoare, dacă nu chiar catastrofale. Donald Trump va pierde alegerile – de asta era sigură –, dar era perfect posibil să păstreze diferența față de învingător sub 6 procente. Ceea ce însemna o victorie substanțială. Cât privește iminenta înfrângere în sine, n-avea de ce să-și facă probleme: era vina lui Reince Priebus, nu a ei.

Își petrecuse mare parte din zi sunându-și prietenii și aliații din lumea politică și dând vina pe Priebus. Acum îi dăscălea pe câțiva dintre producătorii și prezentatorii științelor de televiziune cu care-și clădise relații strânse și cu ajutorul cărora, ducându-se harnică la interviuri în ultimele câteva săptămâni, spera să obțină o slujbă permanentă ca prezentator după alegeri. Pe mulți îi curtase cu multă grijă, de când se alăturase campaniei Trump la mijlocul lui august,

devenindu-i vocea neștirbit combativă și, cu surâsul spasmodic și strania combinație de aer rănit și imperturbabilitate, chipul neobișnuit de telegenic.

Dincolo de toate celelalte gafe sinistre ale campaniei, adevărata problemă, spunea ea, era diavolul pe care ei nu-l puteau controla: Comitetul Național al Partidului Republican, condus de Priebus, de aghiotanta lui, Katie Walsh, 32 de ani, și de agentul lor de presă, Sean Spicer. În loc să fie trup și suflet alături, Comitetul Național, în fond instrumentul suprem al *establishment*-ului republican, își asigurase permanent poziția în caz de pierdere, încă de când Trump câștigase nominalizarea la începutul verii. Iar când Trump avusese nevoie de un ultim efort în a fi sprijinit, sprijinul ia-l de unde nu-i.

Aceasta era prima parte a argumentației ticluite de Conway. Cealaltă era că, în ciuda tuturor adversităților, campania reușise totuși să se târască pe genunchi și coate afară din abis. O echipă grav afectată de insuficiența resurselor, cu, practic vorbind, cel mai prost candidat din istoria politicii moderne – Conway oferea fie o pantomimă cu ochii dați peste cap, de fiecare dată când se pomenea numele lui Trump, fie o privire împietrită –, în fapt reușise o performanță extraordinară. Conway, care nu fusese nicicând implicată în vreo campanie de nivel național și care, înainte de Trump, condusese o firmuță de sondaje pentru alegeri de mai mică importanță, înțelegea perfect că, după campanie, ea va fi de acum una dintre vocile conservatoare de frunte ale televiziunii prin cablu.

De fapt, unul dintre responsabilii cu sondajele din campania Trump, John McLaughlin, începuse să sugereze în ultima săptămână sau cam așa ceva că rezultatele din anumite state-cheie, până atunci dezastruoase, s-ar putea practic să fie pe o tendință de schimbare în avantajul lui Trump. Dar nici

pe Conway, nici pe Trump însuși și nici pe ginerele Jared Kushner – șeful de facto al campaniei sau măcar monitorul desemnat de familie s-o țină sub ochi – nu i-ai fi putut clinti din convingerea pe care o aveau: neașteptata lor aventură avea să se sfârșească nu peste mult timp.

Numai Steve Bannon, în viziunea lui de ins care veșnic face notă discordantă, insista că cifrele din sondaje se vor întoarce în favoarea lor. Dar, fiind vorba despre părerea lui Bannon – nebunul de Steve! –, avea efectul invers față de intenția de-a fi liniștitor.

Aproape toți cei din organizația de campanie, în continuare un grup extrem de puțin numeros, se considerau o echipă cu viziune limpede și la fel de realistă în privința propriilor perspective ca probabil oricine altcineva implicat în politică. Între ei era o înțelegere tacită: nu doar că Donald Trump nu va fi președinte, dar probabil nici n-ar trebui să fie. Perfect convenabil, prima convingere însemna că nimeni n-are de ce să se gândească la cea de-a doua.

Odată campania încheiată, Trump însuși deborda de optimism. Supraviețuise dezvăluirii înregistrării cu Billy Bush,¹ când, în scandalul mediatic care se iscase, Comitetul Național Republican avusese tupeul să-i ceară insistent să se retragă din cursă. James Comey, directorul FBI, după ce o lăsase baltă în mod bizar pe Hillary, spunând că redeschide ancheta asupra e-mailurilor ei cu unsprezece zile înainte de alegeri,² ajutase astfel la evitarea unei victorii totale și zdrobitoare a partidei Clinton.

¹ Înregistrarea unei convorbiri între Billy Bush, fostul prezentator al emisiunii *Access Hollywood* de pe canalul NBC, și Donald Trump, în care acesta din urmă se laudă cu succesul lui la femei și rostește de acum celebra expresie „Grab 'em by the pussy“, care i-a atras acuzația de misoginism.

² Înainte să devină Secretar de Stat în 2009, Hillary Clinton și-a instalat un server de e-mail în locuința personală din Chappaqua, statul New

– Pot să fiu cel mai faimos om din lume, i-a spus Trump la începutul campaniei lui Sam Nunberg, care ba îi era, ba nu îi era asistent.

– Dar vrei să fiți președinte? a întrebat Nunberg (o întrebare calitativ diferită de obișnuitul test existențial al candidaților: „De ce vrei să fiți președinte?“).

Nunberg n-a primit niciun răspuns.

Ideea era că nici n-avea de ce să existe un răspuns, din moment ce Trump n-avea să iasă președinte.

Vechiul prieten al lui Trump, Roger Ailes, îi plăcea să spună că, dacă vrei o carieră în televiziune, trebuie mai întâi să candidezi la președinție. Acum Trump, încurajat de Ailes, arunca pe piață zvonuri despre o rețea de televiziune Trump. Un mare viitor.

Va ieși din această campanie, îl asigura Trump pe Ailes, cu un *brand* mult mai puternic și negrăite posibilități. „Chestia asta e mai mare decât am visat eu vreodată“, i-a spus el lui Ailes într-o conversație avută cu o săptămână înainte de ziua votului. „Nu mă gândesc că o să pierd, pentru că nu e nicio pierdere. Am câștigat în totalitate.“ Mai mult decât atât, își creiona deja răspunsul public la pierderea alegerilor: *Au fost furate!*

Donald Trump și mica lui trupă de soldăței de campanie erau pregătiți să piardă cu foc și furie. Nu erau pregătiți să câștige.

* * *

În politică trebuie să piardă cineva, dar invariabil toată lumea crede că poate să câștige. Și probabil că nu poți câștiga,

York, pe care l-a folosit atât pentru corespondența oficială, cât și pentru cea personală, în timpul celor patru ani cât a stat în funcție. Acuzația care i s-a adus a fost că a controlat astfel în mod nepermis ce informații pătrund în domeniul public, încălcând astfel politica Departamentului de Stat, chiar dacă nu a fost vorba despre o faptă penală.

dacă nu crezi că poți să câștigi – excepție făcând campania lui Trump.

Laitmotivul lui Trump față de propria campanie era cât de mizerabilă este și ce ratați sunt toți cei implicați în ea. Tot atât de convins era că partida Clinton se compunea din învingători brilianți – „La ei sunt cei mai buni și eu m-am ales cu cei mai proști“, obișnuia să spună deseori. Timpul petrecut cu Trump în avionul de campanie însemna de multe ori o epopeică experiență insultătoare: toți cei din jurul lui erau niște idioți.

Corey Lewandowski, care a servit drept prim-manager de campanie, mai mult sau mai puțin oficial, al lui Trump, era adeseori ținta ocărilor candidatului. Luni de zile, Trump l-a numit „cel mai prost“, iar în iunie 2016 a fost până la urmă concediat. Permanent după aceea, Trump se declara convins că e sortit să piardă, fără Lewandowski. „Suntem toți niște penibili“, avea obiceiul să spună. „Toți oamenii noștri sunt groaznici, nimeni n-are habar de nimic... Tare l-aș vrea pe Corey înapoi.“ Și cu al doilea manager de campanie, Paul Manafort, relația s-a acrit foarte rapid.

În august, târându-se în urma partidei Clinton la o distanță între 12 și 17 puncte și confruntat cu o ploaie zilnică de pucioasă din partea unei prese pornite să-l eviscereze, Trump n-ar fi putut născoci nici măcar un scenariu cu totul exagerat pentru obținerea unei victorii electorale. În acest moment de disperare, Trump și-a vândut, într-un sens esențial, campania perdantă. Bob Mercer, miliardarul susținător al Dreptei prin Ted Cruz¹, a trecut de partea lui Trump cu o infuzie de 5 milioane de dolari. Convinși că asistă la un

¹ Ted Cruz, senator de Texas, a pierdut în fața lui Donald Trump cursa pentru nominalizarea drept candidat al Partidului Republican la președinția Statelor Unite în 2016. Deși la Convenția Partidului Republican el a refuzat tranșant să-l susțină pe Trump, a revenit asupra deciziei în septembrie 2016.

colaps al campaniei, Mercer și Rebekah, fiica lui, s-au urcat în elicopter la moșia lor din Long Island și au pornit spre casa de vacanță din Hamptons a lui Woody Johnson, moștenitorul imperiului Johnson & Johnson și proprietarul clubului de fotbal american New York Jets, unde era planificată o strângere de fonduri – alți potențiali donatori abandonând corabia unul după altul.

Trump nu întreținea vreo relație nici cu tatăl, nici cu fiica. Avusese doar câteva conversații cu Bob Mercer, care în general vorbea în monosilabe; toată istoria Rebekăi Mercer cu Trump consta într-o poză *selfie* pe care și-o făcuse cu el în Turnul Trump. Dar, când cei doi Mercer i-au prezentat planul lor de preluare a campaniei și de instalare a propriilor locotenente, respectiv Steve Bannon și Kellyanne Conway, Trump n-a opus rezistență. Și-a exprimat doar vastă incomprehensiune față de întrebarea de ce ar dori cineva să facă așa ceva. „Chestia asta”, le-a spus el Mercerilor, „e futută complet.”

Conform oricărui indicator relevant, ceva ce depășea chiar și senzația de soartă pecetluită umbrea „campania cu puța ruptă”, cum a numit-o Steve Bannon – un sentiment al imposibilității structurale.

Candidatul care se prezenta singur drept un miliardar – de zece ori! – refuza să investească în el însuși vreun bănuț din propria avere. Bannon i-a spus lui Jared Kushner – care, când Bannon s-a alăturat campaniei, fusese plecat împreună cu nevasta într-o vacanță în Croația cu David Geffen,¹ dușmanul lui Trump – că, după prima dezbatere din septembrie, vor mai avea nevoie de un supliment de 50 de milioane de dolari, ca să fie acoperiți până în ziua votului.

¹ David Geffen, considerat de revista *Forbes* cel mai bogat om de la Hollywood, cu o avere estimată la 8,4 miliarde de dolari. Proprietarul mai multor case de discuri, a fondat, de asemenea, împreună cu Steven Spielberg și Jeffrey Katzenberg, studiourile de animație DreamWorks.

– Nu ne dă nimeni 50 de milioane, dacă nu-i putem garanta victoria, a spus un Kushner cu mintea limpede.

– 25 de milioane? a încercat Bannon marea cu degetul.

– Dacă putem spune că victoria e mai mult decât probabilă.

În cele din urmă, maximum ce s-a arătat dispus Trump a fost să dea cu împrumut campaniei 10 milioane de dolari, condiția fiind să i se restituie imediat ce reușeau să strângă alte fonduri. (Steve Mnuchin, pe atunci directorul financiar al campaniei, a venit să încaseze împrumutul înarmat cu instrucțiunile pentru virarea banilor în cont gata pregătite, pentru ca Trump să nu poată invoca, foarte convenabil, că a uitat să trimită banii.)

De fapt nu exista vreo campanie reală, fiindcă nu exista nicio organizație care să-și merite numele – în cel mai bun caz, era doar una disfuncțională. Roger Stone, primul manager *de facto* al campaniei, a plecat singur sau a fost concediat de Trump – fiecare dintre cei doi afirmând public că îl pusese la punct pe celălalt. Sam Nunberg, un aghiotant de-al lui Trump care lucrase pentru Stone, a fost zgomotos dat afară de Lewandowski, după care Trump a amplificat exponențial spălatul rufelor murdare în văzul lumii dându-l în judecată pe Nunberg. Lewandowski și Hope Hicks, responsabila cu relațiile publice impusă în campanie de Ivanka Trump, s-au încurcat împreună, iar relația s-a sfârșit cu o încăierare în plină stradă – incident invocat de Nunberg în răspunsul lui la chemarea în judecată de către Trump. Campania, precum se vedea limpede ca lumina zilei, nu era menită să câștige nimic.

Cu toate că Trump i-a eliminat pe ceilalți șaisprezece candidați la nominalizarea Partidului Republican, oricât de fantasmagoric ar părea acest lucru, el n-a diminuat cu nimic caracterul complet absurd al țelului final de câștigare a președinției.

Iar dacă pe parcursul toamnei o victorie a părut cumva ușor mai plauzibilă, această șansă s-a evaporat complet odată cu afacerea Billy Bush. „Frumusețea mă atrage automat... pur și simplu încep să le sărut“, i-a spus Trump lui Billy Bush, gazda unei emisiuni a postului NBC, știind că microfonul e deschis, și în chiar toiul unei dezbateri naționale pe tema hărțuirii sexuale. „E ca un magnet. Doar să le sărut. Nici măcar nu aștept. Iar când ești vedetă, te lasă. Poți să le faci orice... Să le apuci de pizdulice. Poți face orice.“

Șoc și groază! Atât de rușinos-umilitoare a fost această situație, încât atunci când Reince Priebus, șeful Comitetului Național Republican, a fost sunat la Washington să vină de urgență la New York pentru o întâlnire în Turnul Trump, acesta nu s-a putut dezlipi de peronul autogării newyorkeze Penn Station. Echipei lui Trump i-au trebuit două ore ca să-l convingă, cu binișorul, să traverseze orașul.

– Frate, l-a implorat la telefon un Bannon disperat, posibil să nu te mai văd niciodată după ziua de azi, dar trebuie să vii naibii până la clădirea asta și să intri naibii pe ușa din față.

* * *

Singura rază de lumină, în infamia pe care Melania Trump a trebuit s-o îndure după înregistrarea cu Billy Bush, a fost că de-acum chiar nu mai exista nicio șansă ca soțul ei să poată deveni președinte.

Mariajul lui Donald Trump a fost creator de perplexitate pentru aproape toți cei din jurul lui sau, mă rog, pentru cei fără avioane particulare în dotare și grămezi de locuințe. El și Melania petreceau relativ puțin timp împreună. Puteau trece zile de-a rândul fără să intre în contact, chiar și atunci când se aflau amândoi în Turnul Trump. Adeseori, ea nu știa unde este el și nici nu prea băga de seamă acest lucru. Pe lângă că nu știa prea multe despre pe unde umblă, Melania

nu prea știa nimic nici despre afacerile lui, care în cel mai bun caz îi trezeau un minim interes. Un tată absent pentru primii săi patru copii, Trump a fost încă și mai absent pentru cel de-al cincilea, Barron, fiul lui cu Melania. Ajuns la al treilea mariaj, el le spunea prietenilor că reușise în sfârșit să atingă perfecțiunea în această artă: trăiește și lasă și pe alții să trăiască – „Fă ce-ți place“.

Era un fustangiu notoriu, iar în timpul campaniei nu-i exclus să fi devenit și cel mai faimos fante din lume. Deși nimeni n-ar pretinde vreodată că Trump dă dovadă de sensibilitate când vine vorba despre femei, avea multe păreri despre cum să te împaci cu ele, inclusiv o teorie pe care o discuta cu prietenii: cu cât sunt mai mulți ani diferență între un bărbat mai în vârstă și o femeie mai tânără, cu atât femeia mai tânără o ia mai puțin personal dacă bărbatul mai în vârstă o înșală.

Totuși, ideea că ar fi fost o căsătorie doar cu numele era departe de adevăr. Trump vorbea deseori despre Melania, când ea nu era acolo. Îi admira felul cum arată – de multe ori, spre stânjeneala ei, în prezența altora. Era, spunea el cu mândrie și fără ironie, „o nevastă-trofeu“. Și, chiar dacă nu-și împărțea întru totul viața cu ea, o făcea bucuros partașă la prada de război. „O nevastă fericită înseamnă o viață fericită“, spunea el, parafrazând un truism drag celor bogați.

Își dorea și ca Melania să-l aprobe. (Își dorea aprobarea tuturor femeilor din jurul lui, care aveau destulă minte să i-o dea.) În 2014, când a început să se gândească prima dată serios la o campanie prezidențială, Melania s-a numărat printre puținii care credeau că ar fi posibil să câștige. A fost o poantă bună pentru Ivanka, fiica lui Trump, care avusese grijă să se distanțeze de campanie. Cu o antipatie niciodată foarte bine ascunsă la adresa mamei vitrege, Ivanka le spunea

prietenilor: *Tot ce trebuie să știe cineva despre Melania e că ea crede că, dacă el candidează, precis va câștiga.*

Dar perspectiva ca soțul ei să devină efectiv președinte era pentru Melania una înspăimântătoare. Era convinsă că i-ar distruge viața ferită cu grijă – ferită, ceea ce nu era puțin lucru, de familia Trump lărgită – și care se concentra aproape în exclusivitate pe băiatul ei.

„Nu pune tu căruța înaintea cailor“, îi spunea amuzat soțul ei, chiar în timp ce-și petrecea zi după zi în campanie, dominând jurnalele de știri. Dar groaza și chinul ei sporeau.

Exista o campanie de zvonuri în legătură cu ea, crude și comice în insinuările lor, circulând în Manhattan, și despre care i-au spus prietenii ei. Cariera de model îi era pusă sub lupă. În Slovenia, unde crescuse, o revistă de cancanuri despre celebrități, *Suzy*, a tipărit pe hârtie zvonurile despre ea după ce Trump a obținut nominalizarea. Apoi, în chip de dezgustătoare mostră pentru ce-ar putea-o aștepta în continuare, publicația *Daily Mail* a împrăștiat povestea în patru zări.

Cei de la *New York Post* au pus mâna pe cadrele eliminate la montaj dintr-o ședință foto nud pe care Melania o făcuse la începuturile carierei de model – o scurgere de informații despre care toată lumea în afară de Melania a bănuț că și-ar putea avea originea la Trump însuși.

Trump a răspuns în felul lui – *Îi dăm în judecată!* – și a pus-o în legătură cu avocații. Dar era, contrar obiceiului, și chinuit de remușcări. „Mai stai un pic, i-a spus Melaniei. În noiembrie oricum se termină totul.“ I-a oferit propriei soții o garanție solemnă: el pur și simplu nu avea cum să câștige. Și, chiar și pentru un soț de-o infidelitate cronică – și incurabilă, imposibil de vindecat, ar fi spus el –, aceasta era o promisiune făcută soției pe care părea să fie sigur că o va onora.

* * *

Campania Trump reprodusese, poate nu chiar cu totul întâmplător, schema din filmul lui Mel Brooks, *Producătorii*. În pelicula devenită clasică, cei doi eroi hoțomani și cam nătângi ai lui Brooks, Max Bialystock și Leo Bloom, purced să vândă mai mult de sută la sută din titlurile de participare la spectacolul pe care îl produceau pe Broadway. Dat fiind că furtișagul lor nu va fi descoperit decât dacă spectacolul are mare succes, toate pornesc de la premisa că acesta trebuie să fie un mare fâs. Ca atare, cei doi creează un spectacol de-o asemenea bizarerie, încât în final se bucură de succes, pecetluindu-le soarta eroilor noștri.

Candidații la președinție care câștigă cursa – mânați de orgoliu, de narcisism sau de un supranatural simț al destinului – și-au petrecut, mai mult decât probabil, mare parte a carierei, dacă nu chiar și a vieții, începând din adolescență, pregătindu-se pentru acest rol. Ei urcă pe scara funcțiilor electivă. Își perfecționează o față publică. Își cultivă maniacal rețeaua de contacte, dat fiind că reușita în politică depinde în mare parte de cine îți sunt aliații. Ți se bagă pe gât. (Chiar și în cazul unui indiferent cum a fost George W. Bush, și el s-a bizuit pe acoliții tatălui său, care s-o facă pentru el.) Și curăță locul în urma lor sau măcar au mare grijă să acopere tot. Se pregătesc să învingă și să guverneze.

Calculul lui Trump, unul perfect conștient, a fost altfel. Candidatul și locotenenții lui principali credeau că pot culege toate avantajele ce decurg când aproape că devii președinte, fără a trebui să-și schimbe câtuși de puțin comportamentul sau concepția fundamentală despre lume: nu trebuie să fim nimic altceva decât cine și ce suntem, deoarece bineînțeles că nu vom câștiga.

Mulți candidați la președinție și-au făcut o virtute din a fi niște intruși la Washington; în practică, această strategie nu face altceva decât să-i favorizeze pe guvernatori în